

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1997/52
KARAR NO : 1997/60

ÖZET : Tapudaki vakıf kaydının
terkini istemiyle açılan dava
da teviz bedeli ödenip ödenme
yeceğine ilişkin bulunan anla
mazlığın idari yargı yerince
çözümlemesinin gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Fehmi Taş
Vekili : Av. Çetin Özgün
Davalı : 1) Vakıflar Genel Müdürlüğü
Vekili: Av. Uğur Küçükkarakaşlı
2) Hazine adına İstanbul Muhakemat Müdürlüğü

O L A Y : Davacı, İstanbul İli, Büyükçekmece İlçesi, Mir
sinan Köyü, Tepecik Hududu Mevkiinde tapunun 8 pafta, 262 parsel sayı
sında kayıtlı taşınmazı 15.11.1993 tarihinde satın almış; daha sonra,
Büyükçekmece Tapu Sicil Müdürlüğünce, eski kayıtlarda vakıf ilişkisi
olduğu farkedilerek re'sen tapuya "Sultan Beyazıt Vakfından icareli"
şerhi konulmuştur.

Davacı, sözkonusu taşınmazla ilgili olarak Mart-1932 tari
hinde yapılan tapulama kaydının iskan yoluyla oluşturulduğunu ve bu s
rada herhangi bir vakıf ilişkisine yer verilmediğini; ancak daha sonr
eski kayıtlarda vakıf ilişkisi bulunduğu nedeniyle tapuya re'sen vakıf
şerhi konulmuş ise de, bu vakıflara ait taviz bedellerinin, 25.12.19
tarih ve 2879 sayılı "Umumi Muvazeneğe Giren Vekalet Ve Daireler İle
Vakıflar Umum Müdürlüğü Arasındaki Bütün Alacak ve Vereceklerin Karşı
lıklı Olarak İbrasına Dair Kanun"a göre, Hazine ile Vakıflar Genel Mü
dürlüğü arasındaki "ibralaşma" kapsamında kaldığı gibi, 23.6.1941 ta
rih ve 4070 sayılı "Devlete Ve Mülhak Bütçeli Dairelere Ait Mukataa V
icareteynli Gayrimenkullerin Vakıfla ilişkisinin Kesilmesi Hakkında Ka
nun"a göre de Hazine tarafından Vakıflar idaresine topluca ödendiğini
dolayısıyla, sükut edip hukuki kıymetini yitirmiş olan fakat eski kay
larda terkin edilmeyerek kalan vakıf ilişkisinin sicilden terkininin
gerektiğini ileri sürerek, taşınmazın tapu kaydına sonradan konulan
vakıf şerhinin iptali ile sicilden terkinine karar verilmesi istemiyle
21.5.1996 tarihinde adli yargı yerine dava açmıştır.

Davalı idarelerden Vakıflar Genel Müdürlüğü vekiline, hus
met itirazında bulunulmamıştır.

...../....

BÜYÜKÇEKMECE ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 24.9.1996 gün ve E.1996/397, K.1996/819 sayı ile, davacının, taşınmaz üzerindeki vakıf şerhinin taviz bedeli ödenmeden terkinini talep ettiği; davalılardan Vakıflar İdaresinin ise, vakıf şerhinin kaldırılabilmesi için taviz bedeli ödenmesinin gerekli olduğunu bildirdiği ve bu tür davaların idari yargıda görüleceğine ilişkin Uyuşmazlık Mahkemesi kararı bulunduğunu belirterek görev itirazında bulunduğu; Uyuşmazlık Mahkemesinin sözkonusu 20.5.1996 günlü, 1996/20-69 sayılı kararında da belirtildiği gibi, davanın esasının taviz bedeli ödenmeden vakıf şerhinin kaldırılıp kaldırılamayacağı noktasında toplandığı; bu hususun tespitinin ise idari yargının görevine girdiği gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, vakıf şerhinin iptali ve tapu sicilinden terkinine karar verilmesi istemiyle 3.2.1997 tarihinde idari yargı yerine dava açmıştır.

İSTANBUL 6. İDARE MAHKEMESİ; 19.2.1997 gün ve E.1997/244, K.1997/120 sayı ile, Medeni Kanununun 935. maddesinde yer alan, ilgililerin yazılı muvafakatlari dışında sicilinde yapılacak değişikliklerin, mahkemenin bu konuda bir karar vermesine bağlı olduğu yolundaki hüküm uyarınca, tapu kayıtları üzerinde tescil, terkin ve tashih gibi işlemlere ilişkin davaların çözümünün adli yargı yerine ait bulunduğu; olayda, taşınmaza ilişkin "Sultan Beyazıt Vakfından icareli" kaydının iptali istenildiğine göre böyle bir işlemin Mahkemelerince denetlenmesi üzerine verilecek kararın tapu kaydında değişiklik yapılması veya yapılmaması sonucunu doğuracağından bu davanın çözümünde idari yargının değil adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle, davayı görev yönünden reddetmiş; bu karar da, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacının 14.5.1997 günlü dilekçesi üzerine idari yargı dosyası İstanbul 6. İdare Mahkemesi Başkanlığının 26.9.1997 günlü, 1997/24 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiş olup, böylece adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen şekilde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş bulunmaktadır.

İNCELEME VE GEREKÇE : Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler: O. Hulusi Mustafaoğlu, M. Salim Özer, Nursel Aymakoğlu, Mustafa Birden, Dr. Erol Alpar ve Erduğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 22.12.1997 günlü toplantısında, Raportör-Hâkim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümünün idari yargının görev alanına girdiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacı, taşınmazı üzerindeki vakıf ilişkisinin yasa gereği sükut edip hukuki kıymetini yitirdiğini öne sürerek, taviz bedeli ödenmeksizin tapudaki vakıf şerhinin iptalini istemektedir.

5.6.1935 tarih ve 2762 sayılı Vakıflar Kanununun "Mukataalı ve icareteynli vakıf mallar" başlıklı dördüncü bap "Tasfiye"ye ilişkin birinci faslında yer alan 26. maddesi "Bu Kanunun neşrinden sonra vakıf mallar mukataaya ve icareteyne bağlanamaz." hükmünü taşımakta; aynı fasılın 4.4.1995 tarih ve 4103 sayılı Kanunla değişik 27. maddesinde "Vakfın türüne göre ayırım yapılmaksızın (sahih, gayrisahih, tahsisat kabilinden v.b) mevcut mukataalı toprakların ve icareteynli gayrimenkullerin mülkiyetleri bu gayrimenkul hakkında, illerde defterdarlık ilçelerde malmüdürlüğü kıymet takdir komisyonunca takdir edilecek rayiç bedelinin yüzde elli oranında hesap edilecek taviz karşılığında mutasarrıfına geçirilir. Taviz bedeli ödenmeden ortaklığın giderilmesi veya cebri icra yoluyla satışı yapılacak gayrimenkullerin taviz bedellerinin hesaplanmasında satış bedeli esas alınır." hükmüne yer verilmekte; taviz bedellerinin ödenmesi, faiz ve tasfiye müddetini düzenleyen ikinci faslında yer alan 22.9.1983 tarih ve 2888 sayılı Kanunla değişik 29. maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde, Vakıflar Genel Müdürlüğünün, o yıl tahakkuk ettirilen icare veya mukataa üzerinden hesaplanabilecek olan bu tavizlerle vaktinde ödenmeyen taksitlerin mutasarrıfın başka mallarına müracaat yolu ile ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre tahsile dahi yetkili olduğuna işaret edilmektedir.

Anılan Yasanın 1. maddesinde mazbut vakıflar olarak tanımlanan bu vakıfların idaresi Vakıflar Genel Müdürlüğüne bırakılmış; 6. maddesinin ikinci fıkrasında "Umum Müdürlüğün idare ve temsil ettiği vakıflar da bir kül halinde hükmi şahsiyet sayılır." denilmek suretiyle bu vakıfların tümü Vakıflar Genel Müdürlüğünün varlığında tüzel kişilik sayılmış ve bu Yasanın Resmi Gazetede yayımlandığı 13.6 1935 tarihinde sonra vakıf malların kiralanmasına son verilerek daha önce kiralanmış olanların mülkiyetinin taviz bedeli karşılığında mutasarrıfına devri suretiyle tasfiye edilmeleri öngörülmüştür.

Anılan Yasada, ayrı bir tüzel kişilik olarak bahsi geçen mülhak vakıflar, bu vakıfların idaresinden sorumlu bulunan mütevellilerin Vakıflar Genel Müdürlüğünün; adı geçen Genel Müdürlüğün ise idare Meclisinin kontrolü altında olduğuna işaret edilmek suretiyle Devletin vesayet denetimine tabi kılınmış bulunmaktadır.

Vakıf kurumu, aslında özel hukuk konusu ise de, 2762 sayılı Vakıflar Kanununun kabulü ile, kurumun varlık ve yönetimi bakımından "mazbut" olanların doğrudan Devlet'in idaresine bırakılması ve "mülhak" olanların Devlet'in denetimi ve gözetimine tabi kılınmasının yanısıra amacındaki ve kuruluşundaki kamu hizmeti nedeniyle bir "kamu hizmeti tzel kişisi" niteliğini kazandığından sözetmek olanaklıdır.

Bu açıklamalara göre, bizzat idare ve temsil ettiği mazbut vakıfların bir kül halinde idarenin varlığında hükmi şahsiyet sayılması ve mülhak vakıfların da Devlet'in vesayet denetimine tabi kılınması karşısında, Vakıflar İdaresinin, bir kamu hukuku düzenlemesi olan 2762 sayılı Yasa hükümleri dairesinde gördüğü kamu hizmetine ilişkin olarak, sözü edilen vakıflar hakkında alacağı kararlar ile kullanacağı yetkilerin idari nitelikte olduğu kuşkusuzdur.

Diğer taraftan, mukataalı ve icareteynli taşınmazların mutasarrıfına geçirilmesi karşılığında ödenmesi Yasa ile zorunlu kılınan v ödenmemesi halinde mutasarrıfın başka mallarına müracaat yolu ile Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre tahsili konusunda idreye yetki tanınan taviz bedeli alacağı, bir kamu alacağı niteliğini taşımaktadır.

Olayda, davacı tarafından, taşınmaz üzerindeki vakıf ilişkisinin hukuki kıymetini yitirdiği ve bu nedenle taviz bedeli ödenmesinin gerekmediği ileri sürülmesine karşılık, davalı idarelerden Vakıflar Genel Müdürlüğünce anılan Yasa hükümleri gerekçe gösterilerek bu iddiaya karşı çıkmaktadır. Hernekadar uyumsuzluğa konu edilen davada, tapuya sonradan konulan vakıf kaydının terkinin istenilmekte ise de; ortada, Vakıflar İdaresinin Yasada öngörülen taviz bedeli ödenmeden terkin işleminin mümkün olmadığı yolunda olumsuz bir tasarrufu bulunmaktadır.

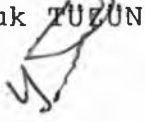
Bu durumda, idarenin bu tasarrufu aşılmadan sonuca varılamayacağına göre, davanın, Vakıflar Genel Müdürlüğünün sözkonusu olumsuz tasarrufunun iptali istemiyle açıldığıının kabulü gerekmekte; buna göre de, kamu hizmeti yürütmekle görevli kılınan bir kamu idaresinin kamu hukuku kurallarına dayanan tasarrufu idari bir işlem niteliğini taşıdığından, bunun yargısal denetimi idari yargının görevine girmektedir.

Belirtilen durum karşısında, tapudaki vakıf kaydının terkin istemiyle açılan davada öncelik arzeden, taviz bedeli ödenip ödenmeyeceğine ilişkin bulunan anlaşmazlığın idari yargı yerince çözümlenmesi ve bu nedenle de İstanbul 6. İdare Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

.../...

S O N U Ç :Anlaşmazlığın niteliğine göre,davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğine,bu nedenle İstanbul 6.İdare Mahkemesinin 19.2.1997 günlü,E.1997/244,K.1997/120 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına,22.12.1997 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

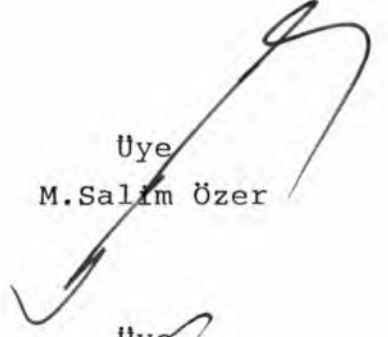
Başkan
Selçuk TUZUN

Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

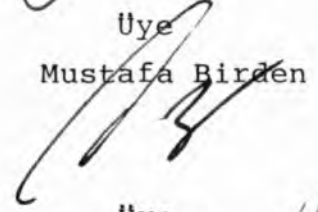
Üye
M.Salim Özer

Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Mustafa Birden

Üye
Dr.Erol Alpar

Üye
Ertuğrul Taka

A